

Veselin Vukotić

Prva brazda

Da li je najava Vlade da skreše troškove države, nevoljni početak shvatanja koncepta mikro države? Da li su kritike visoke državne potrošnje od strane kritičara koncepta mikro države iz opozicije i sa javne scene takođe nevoljno priznanje ovog koncepta? Da li je to ta Glišićeva prva brazda? Ili se to uopšte ne povezuje, što me ne bi čudilo obzirom na razumijvanje i dubinu znanja kritičara ovog koncepta!

U Crnoj Gori sam srio samo nekoliko „neznalica“ kada je u pitanju organizacija države i uloga države posebno u ekonomiji. I uglavnom to su bili ljudi uspjeti u svojim profesijama ili svom biznisu. „Jedva da pratim elementarne promjene u svojoj struci i svom poslu, kamoli da se bavim i pokušavam da razumijem taj ekonomski koncept i organizaciju države!“ Većina sve zna i sve razumije! Tamo gdje svi sve znaju tamo je istinskog znanja i najmanje. I to je danas ključni problem Crne Gore, njenog opstanka i razvoja. **Crna Gora se naduvala od neznanja i lokalno umišljenih eksperata!** Da li ste sreli nekoga da kaže „ja to ne znam“? Najviše znaju oni koji znaju koliko ne znaju. Malo ih je u Crnoj Gori.

Sa neznanjem uvijek ide i prostakluk!

Ovdje se sve više sposobnost dokazuje u pisanju bljuvotina, pametovanjem u intervjuima polupismenim novinarima, odsustvu manira i elementarnog poštovanja drugoga...

To neznanje i odsustvo čak i elementarne logike moglo se prikrivati u finansijskoj plimi koja je nastala na talasu kratkotrajne primjene logike liberalizma kod nas u Crnoj Gori. Plima je nestala - sve postaje vidljivije! Pa vjerovatno i potreba za mikro-državom!

Zar većini ljudi na javnoj sceni nije sve jasno u vezi sa finansijskom krizom? Neoliberalni koncept i tržište su doveli do ovoga! U neregulisanom tržištu je uzrok svih nevolja! Rješenje je u makro državi, velikoj regulaciji, komandnoj ekonomiji. Još kad to kaže neki Lažni car Šćepan mali iz međunarodne birokratije, zar iko u to treba da sumnja? Što će nama glava kad imamo njihovu? Pogledajmo što radi Obama u SAD i to primjenimo u Crnoj Gori! Zar između nas postoje razlike? SAD imaju GDP oko 15.000 milijardi ili oko 25% svjetske ekonomije, mi 3 milijarde i 0,01% svjetske ekonomije. Zanemarljive razlike! Samo smo 5000 puta manji! Možda iz te zanemarljive razlike proizilazi kritika da u Crnoj Gori nema astronautskih centara, dok ih u SAD i Kini ima na desetine!

Da li je zaista rješenje krize u makro državi? Da li je rješenje u nacionalizaciji? Da li je rješenje u protekcionizmu? Pa zar to sve nismo imali u drugoj polovini dvadesetog vijeka? Ako znamo da se godišnje oko 400 miliona eura daje za plate zaposlenih u državi, da srazmjerno imamo najveći broj zaposlenih u državnoj upravi u regionu, da vjerovatno imamo i najveći broj političkih partija i NGO po glavi zaposlenog, najveći broj penzionera po glavi zaposlenog, da li nam treba još regulacije (troškova) po glavi zaposlenog u Crnoj Gori? Zar mnogo toga već nije na glavi produktivno zaposlenog? Da li će izdržati? Da li možda već i sada imamo i previše sterilne regulacije? Treba li nam još? Regulacija se plaća uglavnom iz poreza i mjeri se visinom budžeta! Ako se neko zalaže za još veću državnu regulaciju treba da zna da to povećava i ovako visok budžet! Možda da budžet povećamo na 60%, 70% GDP, odnosno da 2/3 onoga što ostvaruje preduzeće ide državi! Tako bi se približili Švedskoj, ushićeno nam govore muštulukdžije!

I to je moguće! Samo ne znam koliko dugo će trajati. Državu treba nahraniti! A ona je jako pohlepna! Mnogo više nego biznis!

Mislim da je postojeća kriza mnogo ozbiljniji i fundamentalniji fenomen nego što mnogi misle. Tako se procjene o dubiozi američke privrede kreću mnogo iznad 787 milijardi, koliko je paket pomoći Vlade SAD-a, čak i do 3.600 milijardi dolara. Zar nije makar na nivou opomene da Wall Street još ne reaguje na protekcionističke mjere nove američke administracije?

Da li možda nastanak Nove nove ere („ere poslije Gejtsa“) izaziva danas potrese u institucionalnoj organizaciji društva slične onima od prije 2.000 godina koje su tokom skoro petsto godina izazvale Hristove ideje koje su razarale antičku organizaciju društva? Ako je digitalna tehnologija srušila zatvorenu protekcionističku, socijalističku državu, zar nije za očekivati da će ta sudbina zadesiti i zatvorenu zapadnu „državu blagostanja“? Da li je ova kriza jedan od početnih potresa sistema zasnovanog na konceptu nacionalne makro države? Potres u ideji regulacije tržišta na današnjim osnovama?! Da je potrebna regulacija tržišta – to nije sporno! Kakva regulacija? Da li možda danas nastaju potpuno novi oblici regulacije u kapitalizmu, sistemu koji će još dugo, dugo biti na civilizacijskoj sceni?!

Brzina protoka informacija koju danas imamo, traži i brzinu odlučivanja. Da li je i nedostatak brzine donošenja operativnih odluka u Crnoj Gori takođe jedan od razloga da se razmišlja o konceptu mikro države? Kada imate veliki broj ministarstava, agencija, komisija, radnih grupa, onda svako hoće da se pita! I dok se svako pokaže koliko je važan i pametan ..., projekti Elektroprivrede kasne 3-5 godina, privatizacija je stala, mnogo projekata slijedi logiku horizonta (što mu se više približavamo, on je sve dalji),... Volio bih da čujem sada komentar onih iz Vlade, oko Vlade i iz Parlamenta koji su odbacili **Agendu ekonomskih reformi 2006**, vjerujući da će jedan administrativac iz međunarodne organizacije dati spasonosni koncept održivog razvoja Crne Gore, jer liberalni koncept vodi u neodrživi razvoj! Naravno, on je dobio premještaj i mnogi su ostali na suvom! Tekst Agende od oko 230 strana – objavljen kao dvojezična knjiga, na našem i engleskom jeziku, koju je radio tim od oko 70 ljudi iz Crne Gore i inostranstva smo uputili na oko 500 adresa, domaćih i stranih, uglavnom kritičara. Niko od svih tih vrljih kritičara nije imao hrabrosti da uđe u stručne rasprave, već su se zadržavali na opštim kvalifikacijama, vraćarenjima, ali i uvredama. A radi se o ljudima koji obećavaju da će promijeniti svijet, samo... Samo ako...

Vlada Crne Gore, ko god da je u njoj, sada treba da ima samo **jednu tačku dnevnog reda** i da je u stalnom zasijedanju – **donošenju odluka**. Tema dnevnog reda je: **Što i kako uraditi da novac uđe u Crnu Goru!** (Kako stvoriti uslove da kapital uđe u Crnu Goru?!) Kako svjetsko tržište iskoristiti za rješenje naše krize? Kako pomoći male i srednje preduzetnike? Zato je potrebno ponovo raditi na **Agendi ekonomskog razvoja Crne Gore**, koja bi bila Agenda razvoja zasnovana **još više na globalnom tržištu**. Takva Agenda će manje tražiti političku državu i političku ekonomiju, više tzv. regija državu, državu okrenutu pravoj struci i znanju, nauci, istraživanju i obrazovanju, malu snažnu državnu administraciju i efikasno sudstvo i pravnu regulaciju biznisa na konceptu ekonomskih sloboda!

Da je i crnogorska politička misao na koju se oslanja sadašnja makro država već zrela za mikro državu, za nove ideje, potvrđuje i ovo predizborne vrijeme. Politika kao da je bez novih ideja i novih rješenja! Predizborne kampanje nema, nema novih programa, a dvije „ideje“ o kojima se raspravlja su: zašto se opozicija nije ujedinila, odnosno zašto je ostala stara vladajuća koalicija! Zar samo od ovih „ideja“ zavisi naš razvoj?

Ili ja možda nisam obaviješten?